

PODPORA INOVAČNÝCH AKTIVÍT PODNIKOV PROSTREDNÍCTVOM LEASINGU

SUPPORT OF INNOVATION ACTIVITIES OF ENTERPRISES THROUGH LEASING

Emília SPIŠÁKOVÁ

Abstract

Continuous improvement of technical and technological levels and labour productivity growth contribute to the competitiveness of a particular enterprise, or of the country's economy. Therefore the enterprises should continuously invest into the development, renovation or expansion of their technical basis, including through leasing. This form of financing is also used to purchase machinery, equipment, information and communication technologies and software that are used to implement and support innovation activities of enterprises.

Key words: Leasing, innovation activities, machinery

Úvod

Nepretržité zvyšovanie technickej a technologickej úrovne a rast produktivity práce prispievajú k rastu konkurencieschopnosti či už konkrétneho podniku alebo celej ekonomiky krajiny. Práve z tohto dôvodu by mali podnikateľské subjekty neustále investovať do rozvoja, obnovy alebo rozširovania svojej technickej základne, a to aj prostredníctvom leasingu. Táto forma financovania sa využíva aj na nákup strojov, zariadení, informačných a komunikačných technológií a softvéru, ktoré slúžia na realizovanie a podporu inovačných aktivít podnikov.

Leasing, výhody a nevýhody jeho využívania

Leasing sa prvýkrát začal využívať začiatkom 50. rokov v USA ako zdroj dlhodobého financovania potrieb podniku. V súčasnosti je preferovaným typom investovania predovšetkým v európskych malých a stredných podnikoch, ktorý postupne nahrádza tradičné úverové financovanie. Investorom umožňuje efektívne uplatniť najnovšie poznatky vedy a technického rozvoja do praxe a bezprostredne spojiť investičnú činnosť s následným vývojom produkcie a tržieb. Využíva sa aj pri financovaní novovznikajúcich podnikoch.

V prípade, že podnik zamýšľa obstaráť dlhodobý majetok (napr. nové zariadenia, techniky, technológie a pod.) z cudzích zdrojov, rozhoduje sa medzi využitím úveru alebo leasingu ako zdroja financovania. Pri týchto rozhodnutiach berie do úvahy úrokové sadzby a splátky úveru, daňové aspekty, sadzby a metódy odpisovania dlhodobého majetku, leasingové splátky a diskontnú sadzbu. Rozhodnutie o využití leasingu bude závisieť od výšky leasingových splátok a leasingovej ceny, ktorá je tvorená vstupnou cenou majetku, úrokom z úveru (v prípade refinancovania leasingovej operácie úverom) a leasingovou maržou prenajímateľa [13]. Od klasických bankových úverov sa leasing odlišuje tým, že vlastníkom daného predmetu sa stáva veriteľ, t.j. leasingová spoločnosť ako prenajímateľ.

Uprednostnenie leasingu na obstaranie dlhodobého majetku podniku pred bankovým úverom prináša so sebou aj isté výhody a nevýhody. Výhodami sú [13]:

- leasing umožňuje podniku užívať majetok bez toho, aby musel mať dostatočné množstvo kapitálu na realizovanie investície. Tým sa urýchľuje zavedenie technologickej inovácie do používania a zvyšuje sa konkurenčná schopnosť podniku;

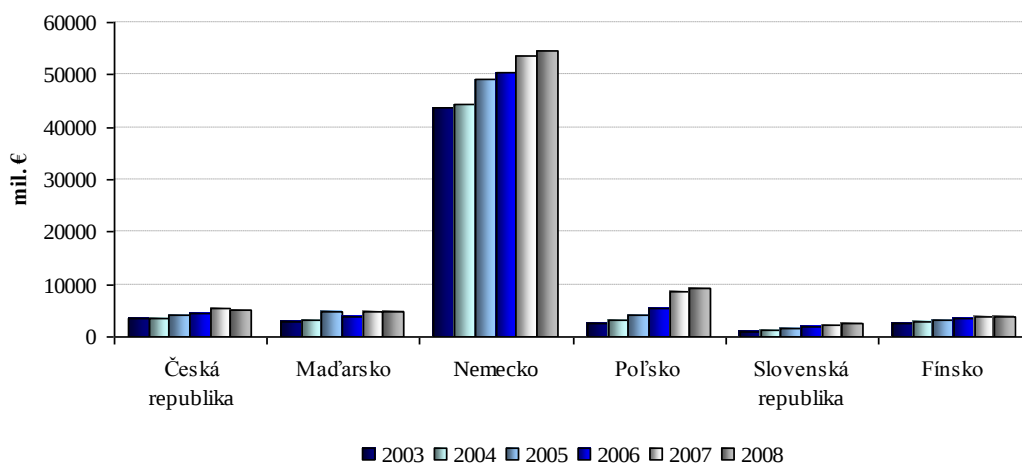
- leasingové spoločnosti sú ochotné akceptovať väčšie riziko ako banky;
- leasingové spoločnosti sú menej administratívne náročné v porovnaní s bankami, pracujú rýchlejšie a pružnejšie;
- leasingové spoločnosti poskytujú vo väčšine prípadov lepšie sadzby poistného ako poisťovne;
- leasing umožňuje nájomcovi odpísať predmet leasingu počas doby prenájmu predmetu leasingu a zahrnúť leasingové splátky do nákladov, a tým znížiť základ dane.

Za nevýhody leasingu z hľadiska nájomcu možno považovať to, že [13]:

- leasing je vo väčšine prípadov drahší ako úver od banky alebo využitie interných zdrojov;
- predmet leasingu je počas doby trvania leasingu vo vlastníctve prenajímateľa, nie nájomcu;
- v prípade finančných problémov leasingovej spoločnosti alebo vyhlásenia konkurzu môže prísť nájomca o prenajatý majetok.

Využívanie leasingu na financovanie inovačných aktivít podnikov vo vybraných krajinách

Podľa údajov dostupných z Európskej federácie asociácií leasingových spoločností (European Federation of Leasing Company Associations) počet uzatváraných leasingových zmlúv v európskych krajinách postupne rastie, čo sa prejavuje aj vo vývoji celkového objemu obchodov. Obr.1 ilustruje objem nových kontraktov uzatvorených v konkrétnom roku vo vybraných krajinách. Ide o krajiny V4 a dve vysoko rozvinuté krajiny Európskej únie patriace do skupiny inovačných lídrov, t.j. Nemecko a Fínsko - Nemecko ako veľká krajina tak z pohľadu rozlohy, ako aj z pohľadu počtu obyvateľov a Fínsko, ktoré je počtom obyvateľov porovnateľné so Slovenskou republikou. Na základe obrázku je možné konštatovať, že Nemecko je dlhodobo krajinou s najväčším počtom a objemom leasingových obchodov. Celkové objemy nových leasingových zmlúv sa v tejto krajine z roka na rok zvyšujú, a to zo 43 650 mil. € v roku 2003 na 54 660 mil. € v roku 2008. V ostatných analyzovaných krajinách bol objem obchodov v jednotlivých rokoch niekoľko-násobne nižší a nedosiahol ani 10 000 mil. €.

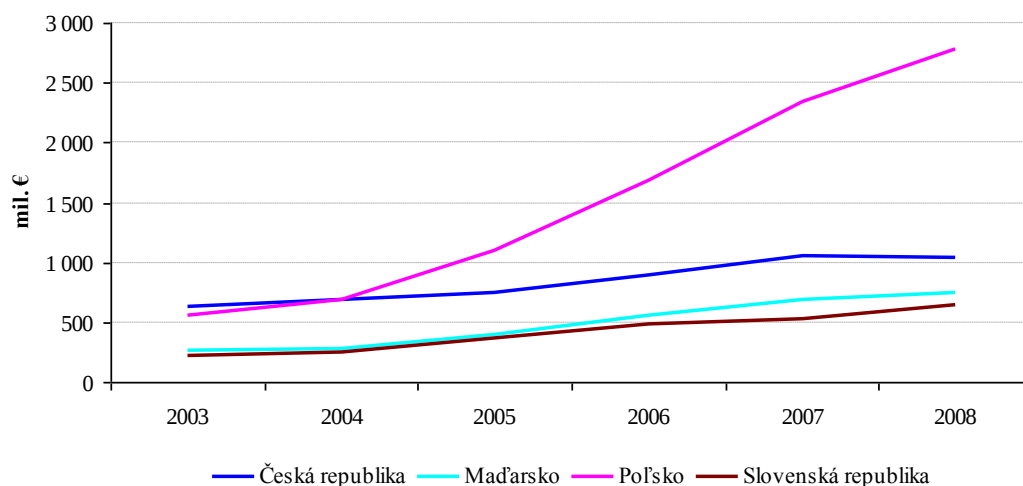

Obr. 1 Objem leasingových zmlúv uzatvorených vo vybraných krajinách v rokoch 2003 - 2008

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z European Federation of Leasing Company Associations

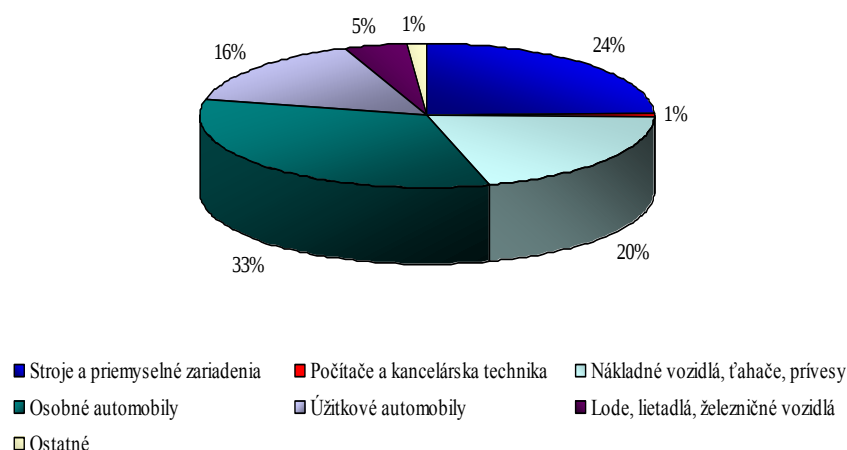

V priebehu rokov 2003 - 2008 sa vo všetkých analyzovaných krajinách veľká časť finančných prostriedkov využívala na nákup hnutel'ného majetku a len malá časť na nákup nehnuteľností. Podniky vynakladali tieto prostriedky na nákup strojov a priemyselného zariadenia, počítačov a kancelárskej techniky, osobných a úžitkových automobilov, nákladných vozidiel, ťahačov a prívesov, lietadiel, železničných vozidiel, lodí a ostatných zariadení. Financovanie podnikateľských a inovačných aktivít prostredníctvom leasingu na nákup strojov a zariadení v krajinách V4 zachytáva obr. 2. Na jeho základe je možné konštatovať, že v sledovanom období najviac finančných prostriedkov na financovanie inovačných aktivít podnikov a inštitúcií touto formou vynakladalo Poľsko, najmenej Slovenská republika. V tomto obrázku nie sú uvedené zvyšné dve analyzované krajiny. Dôvodom je to, že objem leasingových zmlúv na nákup strojov a zariadení v Nemecku bol niekoľko-násobne vyšší ako v ostatných krajinách a pohyboval sa od 38 500 mil. € v roku 2003 do 51 800 mil. € v roku 2008. Naopak, objem leasingových zmlúv na nákup strojov a zariadení vo Fínsku bol v sledovanom období najnižší a v roku 2008 dosahoval len 179,55 mil. € (údaje pre roky 2004 a 2005 sú pre túto krajinu nedostupné).

Obr. 2 Objem leasingových obchodov súvisiacich s nákupom strojov a zariadení
Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z European Federation of Leasing Company Associations

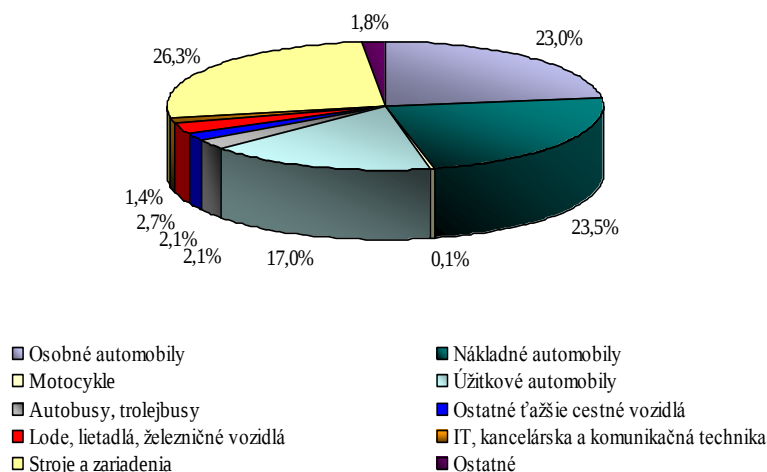
Aj napriek tomu, že táto forma financovania sa vo väčšine krajín využíva predovšetkým pri kúpe osobných automobilov, podporuje inovačné aktivity podnikov poskytnutím leasingu na nové stroje, zariadenia a technológie, na ktoré podnik nemá v súčasnosti dostatok vlastných zdrojov. V Slovenskej republike sa leasing na nákup uvedeného typu hnutel'ného majetku stáva čoraz populárnejší. Prejavuje sa to v počte novo uzatvorených leasingových zmlúv a v raste celkového objemu obchodov. Kým v roku 2003 boli uzatvorené leasingové zmluvy na nákup strojov a zariadení v celkovej hodnote 213,4 mil. €, čo predstavovalo 20,3% celkového objemu leasingových obchodov uzatvorených na obstaranie hnutel'ného majetku, v roku 2008 vzrástol objem obchodov na 640 mil. €, čo predstavovalo 24% podiel na celkovom objeme obchodov uzavretých 20 leasingovými spoločnosťami v danom roku. Za najväčšie leasingové spoločnosti boli v roku 2008 považované ČSOB Leasing, UniCredit Leasing Slovakia a Tatra-Leasing [1]. Grafické znázornenie podielu objemu obchodov uzatvorených pre jednotlivé typy hnutel'ného majetku na celkovom objeme obchodov v roku 2008 slovenskými leasingovými spoločnosťami znázorňuje obr.3. Dominantným predmetom financovania touto formou naďalej ostávajú osobné automobily.

Obr. 3 Percentuálny podiel obchodov na obstaranie jednotlivých zložiek hnutel'ného majetku na celkovom objeme obchodov na obstaranie tohto majetku v SR v roku 2008 formou leasingu

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov z Asociácie leasingových spoločností SR

Hodnota ukazovateľa vyjadrujúceho podiel objemu leasingových obchodov na obstaranie strojov a zariadení na celkovom objeme obchodov v Českej republike sa od roku 2003 postupne zvyšuje. V roku 2003 bola jeho výška 19,6%, čo predstavovalo 507,42 mil. €, v roku 2008 to bolo 26,3%, t.j. 1 035,58 mil. €. V poslednom analyzovanom roku podniky a obyvatelia Českej republiky využívali služby 20 leasingových spoločností predovšetkým na obstaranie strojov a zariadení, ktoré slúžili aj na tvorbu nových alebo výrazne zdokonalených produktov. Nasledovali obchody zamerané na obstaranie nákladných a osobných automobilov (obr. 4) [3].

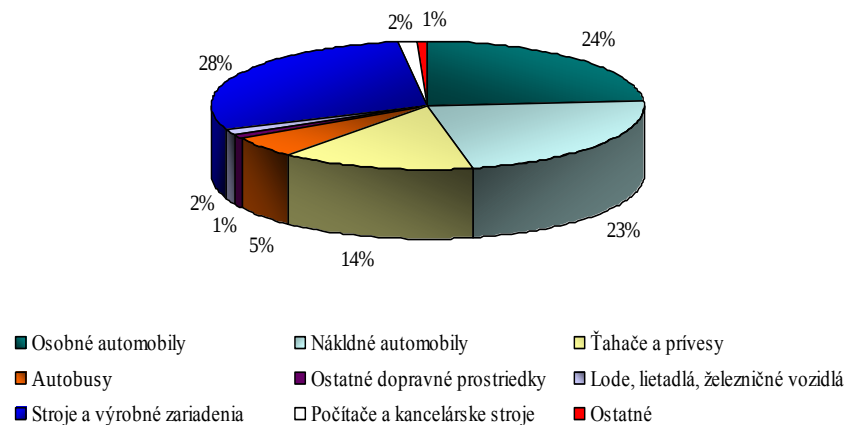
Obr. 4 Percentuálny podiel obchodov na obstaranie jednotlivých zložiek hnutel'ného majetku na celkovom objeme obchodov na obstaranie tohto majetku v ČR v roku 2008 formou leasingu

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov z Českej leasingovej a finančnej asociácie

Tak ako v Českej republike, aj obyvatelia a podniky v Poľsku využívajú leasingové obchody predovšetkým na obstaranie strojov a zariadení. Tento predmet obstarávania si drží prvenstvo od roku 2006. Podľa poľskej leasingovej asociácie boli leasingové zmluvy

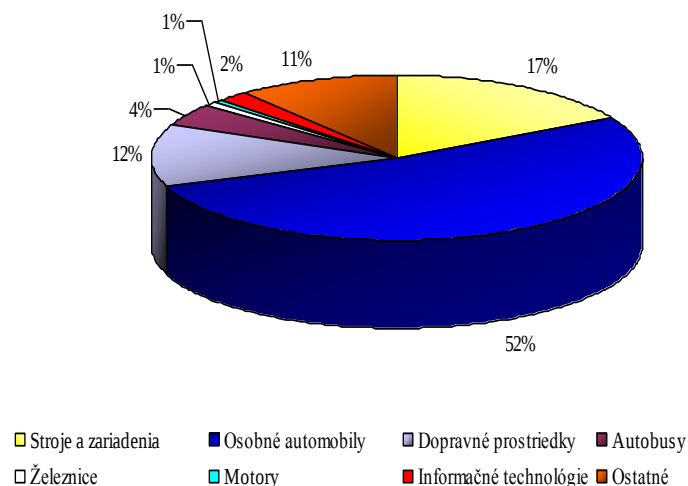
uzatvorené 37 leasingovými spoločnosťami a ich celkový objem v roku 2008 bol vo výške 2 778 mil. €, čo predstavovalo 28% z celkového objemu obchodov z oblasti hnuťného majetku uzatvorených v danom roku (obr. 5). Druhý najväčší záujem v krajine bol o nákup osobných automobilov formou leasingu [11]. V roku 2003 bol objem leasingových obchodov na nákup strojov a zariadení niekoľko-násobne nižší ako v roku 2008, a to len 552,7 mil. € a ich podiel na celkovom objeme obchodov na nákup hnuťného majetku formou leasingu predstavoval 23,2%.

Obr. 5 Percentuálny podiel obchodov na obstaranie jednotlivých zložiek hnuťného majetku na celkovom objeme obchodov na obstaranie tohto majetku v Poľsku v roku 2008 formou leasingu

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov z Polish Leasing Association

Zo skupiny krajín V4 dosiahlo Maďarsko najnižšie hodnoty sledovaného ukazovateľa. V roku 2003 využívali podniky leasing na nákup strojov a zariadení v menšej miere, t.j. tieto obchody tvorili 9,6% celkového objemu obchodov zameraných na obstaranie hnuťného majetku [8]. Hodnota ukazovateľa sa postupne zvyšovala až na 17% v roku 2008. Tak ako vo väčšine krajín, aj maďarské podniky využívali leasing predovšetkým na nákup osobných automobilov (obr. 6).

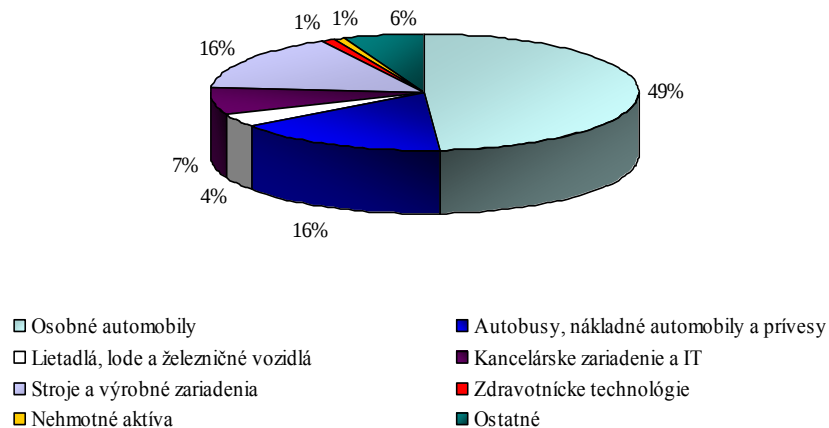

Obr. 6 Percentuálny podiel obchodov na obstaranie jednotlivých zložiek hnuťného majetku na celkovom objeme obchodov na obstaranie tohto majetku v Maďarsku v roku 2008 formou leasingu

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov z Hungarian Leasing Association

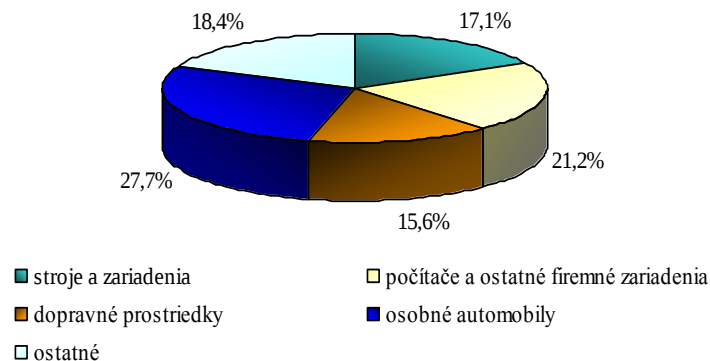
Ako už bolo spomenuté, Nemecko je krajinou s najväčším počtom a objemom uzatvorených leasingových obchodov. Avšak na rozdiel od predchádzajúcich analyzovaných krajín, v Nemecku sa leasing na obstaranie strojov a zariadení nevyužíva tak často. Svedčí o tom podiel objemu obchodov na obstaranie strojov a zariadení touto formou na celkovom objeme obchodov, ktorý bol v roku 2003 len 12,3%, čo predstavovalo 38 500 mil. € a v poslednom analyzovanom roku to bolo 16% z celkového objemu obchodov, t.j. suma 51 800 mil. € [2]. V roku 2008 využívali obyvatelia a podniky Nemecka túto formu financovania hlavne na nákup automobilov (obr. 7).

Obr. 7 Percentuálny podiel obchodov na obstaranie jednotlivých zložiek hnutel'ného majetku na celkovom objeme obchodov na obstaranie tohto majetku v Nemecku v roku 2008 formou leasingu

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov z Bundesverband Deutscher Leasing – Unternehmen

Ani vo Fínsku sa leasing na nákup strojov a zariadení, ktoré by podporili inovačnú aktivitu podnikov, nevyužíva často. Objem uzatvorených obchodov bol v roku 2003 najnižší zo všetkých analyzovaných krajín, t.j. len 106,6 mil. €, čo predstavovalo 12,6% z celkového objemu leasingových obchodov zameraných na obstaranie hnutel'ného majetku [7]. V roku 2008 tento podiel vzrástol na 17,1% (obr. 8). Aj v tejto krajine dali podniky prednosť nákupu osobných automobilov prostredníctvom leasingu, nasledoval nákup počítačov a ostatných firemných zariadení, a až tak nákup strojov a zariadení.

Obr. 8 Percentuálny podiel obchodov na obstaranie jednotlivých zložiek hnutel'ného majetku na celkovom objeme obchodov na obstaranie tohto majetku vo Fínsku v roku 2008 formou leasingu

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov z Federation of Finnish Financial Services

Súhrn

Okrem tradičných foriem financovania je možné podporiť inovačné aktivity podnikov aj prostredníctvom zakúpenia nových strojov, zariadení, technológií, softvéru formou leasingu. Táto forma financovania sa stáva v ostatných rokoch stále populárnejšou, čo sa prejavuje aj v počte a objeme uzatváraných obchodov leasingovými spoločnosťami v analyzovaných krajinách. Vedúce postavenie si udržiava Nemecko s najväčším objemom leasingových obchodov. Ich podiel na celkovom objeme leasingových obchodov uzatvorených v jednotlivých rokoch v priebehu rokov 2003 - 2008 vzrástol z 12,3% na 16%, avšak tento podiel bol v porovnaní s ostatnými analyzovanými krajinami najnižší (tab. 1). Zaujímavosťou je, že aj ďalšia krajina zo skupiny inovačných lídrov, t.j. Fínsko, využíva túto formu financovania inovačných aktivít menej ako krajiny V4.

Tab. 1 Percentuálny podiel objemu leasingových obchodov uzatvorených v jednotlivých rokoch za účelom obstarania strojov a zariadení na celkovom objeme leasingových obchodov na obstaranie hnuteľného majetku

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Česká republika	19,6	21,6	21,4	23,3	24,0	26,3
Maďarsko	9,6	8,0	10,0	11,0	14,1	17,0
Nemecko	12,3	12,0	13,0	15,0	16,0	16,0
Poľsko	23,2	20,3	30,8	32,9	23,8	28,7
Slovenská republika	20,3	21,2	25,5	23,9	23,6	24,4
Fínsko	12,6	n.a. *	n.a. *	18,4	15,4	17,1

* n.a. – not available (údaje nedostupné)

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z Leasingových asociácií krajín

Z krajín V4 využíva Maďarsko túto financovanie inovačných aktivít formou leasingu najmenej, avšak v priebehu sledovaného obdobia vzrástol podiel z 9,6% na 17%. Nasleduje Slovenská republika, v ktorej podiel objemu leasingových obchodov na obstaranie strojov a zariadení podporujúcich inovačnú aktivitu podnikov na celkovom objeme leasingových obchodov od roku 2005 klesal. Až v roku 2008 došlo k miernemu rastu na 24,4%. Hodnota sledovaného ukazovateľa sa v Poľsku vyvíja nerovnomerne. Po výraznom poklese v roku 2007 o 9%, ukazovateľ opätovne vzrástol na 28,7% v roku 2008, a tým predstihol Českú republiku. Najpriaznivejší vývoj je možné pozorovať v Českej republike, kde sa hodnota ukazovateľa z roka na rok zvyšuje, tzn. že obstarávanie strojov a zariadení formou leasingu sa v krajine stáva čoraz populárnejšie. Podľa najnovších údajov Českej leasingovej a finančnej asociácie tvorí obstaranie strojov a zariadení 1/3 celkového objemu leasingových obchodov.

Kľúčové slová

Leasing, inovačné aktivity, stroje a zariadenia

Použitá literatúra

- [1] ASOCIÁCIA LEASINGOVÝCH SPOLOČNOSTÍ SLOVENSKEJ REPUBLIKY:
<http://www.lizing.sk/www/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=26&Itemid=93>.
- [2] BUNDESVERBAND DEUTSCHER LEASING – UNTERNEHMEN:
<<http://www.bdl-leasing-verband.de/en/leasing.php?x=9&y=1>>.
- [3] ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE:
<<http://www.clfa.cz/index.php?textID=64>>.

- [4] EUROPEAN FEDERATION OF LEASING COMPANY ASSOCIATIONS: Annual Statistical Enquiry 2007 - 2008, [citované 21.10.2010]. Dostupné na internete: <[http://www.leaseurope.org/uploads/documents/stats/European%20Leasing%20Market%202008\(3\).pdf](http://www.leaseurope.org/uploads/documents/stats/European%20Leasing%20Market%202008(3).pdf)>.
- [5] EUROPEAN FEDERATION OF LEASING COMPANY ASSOCIATIONS: Annual Statistical Enquiry 2005 - 2006, [citované 21.10.2010]. Dostupné na internete: <<http://www.leaseurope.org/uploads/documents/stats/Stats%2520for%2520Site.pdf>>.
- [6] EUROPEAN FEDERATION OF LEASING COMPANY ASSOCIATIONS: Annual Statistical Enquiry 2004, [citované 21.10.2010]. Dostupné na internete: <<http://www.leaseurope.org/uploads/documents/stats/Leaseurope%25202004%2520European%2520Leasing%2520Market.pdf>>.
- [7] FEDERATION OF FINNISH FINANCIAL SERVICES: <<http://www.fkl.fi/>>
- [8] HUNGARIAN LEASING ASSOCIATION: <<http://www.lizingszovetseg.hu/>>
- [9] MALEGA, P. – MIHOK, J.: *Konkurenčná schopnosť výrobných podnikov*, In: Manažérstvo životného prostredia 2007: 7. konferencia so zahraničnou účasťou. Jaslovské Bohunice, 5. - 6. január 2007. Žilina: STRIX, 2007. ISBN 978-80-89281-18-3. s. 340-346.
- [10] MIHÁL, P.: *Porovnanie lízingu s úverom*. In: Finančný manažment a controlling v praxi. Bratislava: IURA EDITION, spol. s r. o., č. 3, 2008. ISSN 1337-7574.
- [11] POLISH LEASING ASSOCIATION: <<http://www.leasing.org.pl/en/statystyki/2008-en>>
- [12] RAISOVÁ, M.: *Malé a stredné podniky a ich financovanie*, In: MendelNET 2007: zborník príspevků z konferencie študentů doktorského studia: evropská vědecká konference studentů doktorského studia. - Brno: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita, 2007. ISBN 978-80-903966-6-1.
- [13] VALACH, J.: *Investiční rozhodování a dlouhodobé financování*, Praha: EKOPRESS, 2006. 465 s. ISBN: 80-86929-01-9
- [14] VALOUCH, P.: *Leasing v praxi: Praktický průvodce*, Praha: GRADA, 2009. 128 s. ISBN: 978-80-247-2923-7

Kontaktná adresa

Ing. Emília Spišáková, PhD.
Ekonomická univerzita v Bratislave,
Podnikovohospodárska fakulta so sídlom v Košiciach,
Katedra ekonómie,
Tajovského 13, 040 01 Košice,
e-mail: emilia.spisakova@gmail.com.